

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII – PROVOCARE EDUCAȚIONALĂ MODERNĂ

Margareta BRADU

*Creativitatea este un proces de învățare aparte,
la care elevul și profesorul este una și aceeași persoană*

Arthur Koestler

Creativitatea este un atribut definitoriu al omului modern.

Dezvoltarea științei și tehnicii implică un înalt nivel de cunoaștere din partea tuturor celor care participă la procesul de producție, precum și valorificarea tuturor resurselor umane cu caracter creator ale fiecărui individ; însăși esența personalității umane constă în afirmarea ei creatoare.

Creativitatea reprezintă factorul esențial al progresului, al creșterii vitezei de schimbare și cheia rezolvării problemelor tot mai complexe cu care se confruntă omenirea, ea fiind în același timp o necesitate de ordin personal, individual și o nevoie socială care asigură supraviețuirea unui popor. Ea este un concept multidimensional și se poate manifesta în multiple domenii.

Conceptul de creativitate poate fi diferit din perspectiva unor discipline diferite, precum psihologie, științe cognitive, arte, filosofie, economie, management etc.

Termenul de creativitate a fost introdus de G.W. Allport, în 1938, în urma înțelegerii faptului că substratul psihic al creației este ireductibil la aptitudini și presupune o dispoziție generală a personalității spre nou, o anumită organizare a proceselor psihice în sistemul de personalitate.

În literatura de specialitate există mai multe teorii despre creativitate:

1. **Teoria asociativistă**, elaborată de Mednik (1962), consideră creativitatea un proces de organizare și transformare a unor elemente asociative în combinații noi, originale, pe baza gândirii.

2. **Teoria configuraționistă** definește creativitatea ca produs al imaginației (și nu al gândirii logice), cu ajutorul căruia sesizăm brusc un element din configurația întregului, completându-l.

3. **Teoria transferului**, reprezentată de J.P. Guilford, definește creativitatea ca pe o etapă a învățării, transferabilă și în cele mai diverse domenii de activitate.

4. **Teoriile moderne** ale învățării tind să demonstreze că accentul de instruire trebuie să cadă pe elaborarea instrumentelor de învățare.

După cum afirma Antoine de Saint-Exupéry: „În făurirea omului este important mai întâi nu a-l instrui, ceea ce este ceva zadarnic dacă ajunge doar o carte care merge; este nevoie să fie crescut, educat, pentru a-l aduce la înălțimea unde nu mai sunt lucruri, ci chipurile născute din nodul divin care leagă lucrurile. Căci nu este nimic de așteptat de la lucruri dacă ele nu răsună unele în altele, aceasta fiind singura muzică pentru inimă”.

Societatea contemporană, comparativ cu cele anterioare, se caracterizează prin schimbări radicale care au loc încontinuu la locul de muncă sau în familie, în educație, în știință, în tehnologie, în religie și aproape în orice aspect al vieții noastre.

A trăi într-o asemenea societate presupune un înalt grad de adaptare și curaj, care sunt legate în mare măsură de educație și creativitate.

Platon definea educația ca fiind „arta de a forma bunele deprinderi sau de a dezvolta aptitudinile native pentru virtute ale acelor care dispun de ele”.

Activitatea educațională este dinamică și flexibilă în același timp, iar educația stimulează idealul ființei umane exprimat prin „a fi și a deveni”. Anume a deveni om creativ ajută sistemul educațional la mai multe niveluri: sistemul școlar, instituțiile de educație continuă și universitățile.

Pentru sistemul de învățământ, în general, o importanță deosebită ar trebui să aibă educația creativității, care implică receptivitatea și atitudinea deschisă față de experiența pozitivă, sensibilitatea față de nou, dorința de a experimenta și valorifica noi ipoteze. În special universitățile ar trebui să devină niște instituții sociale care să urmărească drept scop „pregătirea viitorilor creatori de inovații”, iar instituțiile de educație continuă să lărgască aceste abilități.

În legătură cu profundele transformări ce au loc în societatea noastră și în vederea cerințelor de integrare a ei în ansamblul structural al lumii contemporane, în care nevoia de resurse naturale devine tot mai acută, pentru Republica Moldova, una din multiplele soluții ar trebui să fie valorificarea într-o mai mare măsură a potențialului creativ care, practic, este inepuizabil, recuperator, renovator și care, de asemenea, îmbracă o formă a inteligenței umane.

În prezent, un număr tot mai mare de țări văd stimularea creativității și a gândirii creative ca pe o provocare educațională din motivul că „notele mari nu mai sunt suficiente pentru a dota forța de muncă cu abilitățile necesare pentru a alimenta inovația bazată pe creșterea economică”, susțin experții Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). De aici rezultă că dezvoltarea creativității pe parcursul întregii vieți ar constitui un factor primordial în creșterea economică durabilă, cât și a competitivității economice.

La moment, Singapore și Coreea sunt țările care pun în valoare creativitatea și au introdus formarea creativității și a inovării ca abilități pe care elevii trebuie să le învețe încă din clasele primare, predate și evaluate prin programe naționale.

În anul 2009, Coreea a alocat 10% din timpul școlii pentru proiecte și alte activități care să încurajeze creativitatea.

În ceea ce privește Singapore, rezultatele urmărite de educație includ gândirea critică și invenția, precum și competențe sociale și emoționale. După

absolvirea liceului, printre altele, se așteaptă din partea elevilor să fie „pregătiți în fața problemelor”, „inovatori și întreprinzători”, precum și „capabili să gândească critic și să comunice convingător”.

Singapore și Coreea au schimbat astfel examenele naționale și evaluările pentru a stimula cadrele didactice și elevii să acorde atenția cuvenită creativității și inovării în predare și învățare.

Pentru Republica Moldova, includerea creativității și stimularea altor abilități de inovare în programele naționale ar fi un început bun pentru ca elevii cu capacități creatoare să fie selectați, respectiv, aceștia înmatriculându-se la facultate pentru a-și dezvolta aceste capacități în domeniul pentru care optează.

Actualitatea problemei creșterii potențialului creativ al studenților este susținută de argumente majore nu numai la noi în țară, dar și în țările cu economie avansată. De aceea este nevoie de profesori creativi, care ar stimula creativitatea studenților, deoarece este foarte important ca tinerii să fie încurajați să gândească și să acționeze într-un mod creativ și inovator.

„Principalul obiectiv al educației este de a forma oameni capabili să realizeze acțiuni noi, și nu numai să repete ceea ce au făcut generațiile anterioare,—oameni care să fie creativi, inventivi și cu dorință de a investiga”.

Prin urmare, am putea concluda că nivelul de dezvoltare a unei națiuni va depinde tot mai mult de sectorul care produce inteligență, creație – adică sistemul educațional și de învățământ, iar dezvoltarea creativității trebuie să devină imperativul major al sistemului de educație la toate nivelurile.

Referințe:

1. BARBIERU, Ana. *Creativitatea – mod de viață*. Moldova. Blog. 2013.
2. BARBU, Mădălina. *Țările unde creativitatea se învață în școală, ca stimul pentru performanță*. Adevărul.ro. Educație socială, 2013.
3. COMAN, Georghe Ștefan. *Creativitate și progres tehnic*. Ediția PIM. București, 2008.
4. TILĂ, Maria. Dezvoltarea creativității prin lecțiile de limbă și literatură română. Studii de specialitate. În: *Revista educațională „Orizont didactic”*, 2014.
5. *Wikipedia*, enciclopedia liberă.
6. Raportul OCDE 2013.